

Bijlage 3: “Wat kunnen lokale overheden leren van Europese projecten?”.

Kamp C is partner in verschillende Europese projecten, om kennis te vergaren, kennis uit te wisselen, netwerk uit te bouwen, met als doel dit te kunnen inzetten als ondersteuning bij de gemeenten.

- We wisselen de kennis van Europese projecten uit met lokale overheden.
- We bevragen de lokale besturen voor welke nieuwe uitdagingen ze staan, om samen met hen nieuwe Europese projecten op te starten en kennis uit te wisselen.

Thema's:

1. CO2-uitstoot verminderen | Renovatie
2. Innovatie
3. Circulair | efficiëntie van hulpmiddelen en materialen

1. CO2 vermindering | Renovatie:

- [SHINE](#): energie besparen en BEnoveren van woningen in de Kempen
 - [See2Do](#): renoveren: doen door te zien
 - [ENLEB](#): energieneutraal levensloopbestendig bouwen
 - [RHEDCOOP](#): renovatie en hernieuwbare energie-diensten via Coöperaties
 - [CHARM](#): circulair bouwen en renoveren bij sociale huisvesting
 - [ACER](#): renovatie van appartementsgebouwen
 - [SURE2050](#): duurzame vastgoedstrategie voor publieke gebouwen
 - [Energy measures](#) (september 2020- september 2022):
Het wegwerken van energiearmoede door goedkope maatregelen en verandering in energie gerelateerde gedrag of gewoonten.
-

Renovatie buurt/wijk/ gemeente (SHINE, Rhedcoop, ENLEB, See2DO) | verschillende trajecten om de burgers te betrekken:

- Warmtecamera, het warmteverlies zichtbaar maken
 - Door gevels in wijken te fotograferen (manueel maar ook geAUTOMatiseerd – bvb WVI (See2Do), door een luchtfoto van de daken - bvb. Stad Mechelen (See2Do))
 - Warmtewandeling door de wijk (Rhedcoop en SHINE - door IOK)
- De wijk in | Mobiele infowagen met advies op maat (See2Do, Rhedcoop)
- Vrijwilligers/ambassadeurs in de wijk (Shine, Rhedcoop) betrekken, opleiden en ondersteunen
- Communicatie dankzij interviews, voorbeelden, ... (Shine, See2Do)

Verschillende methodes:

- Advies op maat | Huisbezoek van de energiemeester met tips en tricks (SHINE)
- Advies op maat | Renovatieverslag + huisbezoek door renovatiecoach/architect (structurele renovatie) (See2DO, SHINE)

- Advies op maat | keukentafelgesprekken (Rhedcoop)
- Fiches “[Renoveren in stappen](#)” (See2DO)
- (Online) tooling ([mijnwarmhuis](#) (See2Do), Menukaart (ENLEB), excelltool (SHINE))
- [Duurzaam Bouwloket](#) – Digitale back-office
 - Digitale ondersteuning: infoloket en bouwadvies

Nieuwe woonvormen | kleiner wonen:

- [Housing 4.0 Energy](#): innovatieve technieken en materialen voor betaalbare kleine nul-energiewoningen
Door goede isolatie en een kleiner oppervlakte, heb je een lage CO2-uitstoot. Housing 4.0 Energy ontwikkelt een typologie die voor iedereen betaalbaar is.

Private Huurmarkt:

- Energymeasures en Goed Plan
In de stad Turnhout een wooncertificaat (Wooncode) verplicht voor eigenaars van huurwoningen. Samenlevingsopbouw en Kamp C spelen hierop in met het project Energymeasures. Door de eigenaren te begeleiden in de renovatie (Goed Plan) en het wegwerken van energiearmoede door goedkope maatregelen en verandering in energie gerelateerde gedrag of gewoonten van de huurders (Energymeasures).

Opleidingen:

- Renovatiecoach (See2Do)
- Energiemeester (Shine)
- Energieambassadeurs (Rhedcoop)
- Gebruik warmtecamera (Shine/Rhedcoop)
- Opleiding 1elijnsadviseurs (energiehuizen) ism PIXII en Dialoog in opdracht van Be Reel/VEA

Renovatie gemeentelijk patrimonium: Opstellen duurzaam vastgoedbeleid (Sure2050) voor gemeentelijk patrimonium. Opmaak van een vastgoedplan met keuzes behouden/afstoten van eigen patrimonium. Alsook projectadvies voor renovaties en zoeken naar financieringsmodellen en onderhoudscontracten.

2. Innovatie:

- [CVPP](#): lokaal energie delen met je burens
 - [Solarise](#): adoptie van zonne-energie in historische – openbare gebouwen en huishoudens stimuleren
-

Lokale opwekking, opslag en gebruik van hernieuwbare energie gedragen door de gemeenschap. (cVPP, Rhedcoop)

- The clean Energy Package: Volgens de Europese wet is het wettelijk mogelijk om energiegemeenschappen op te richten: REC renewable energy community en CEC Citizens energy community. Dit geeft mogelijkheden voor gemeenten om een rol op te nemen om samen met de inwoners en energiecoöperaties hernieuwbare energie op te wekken, te gebruiken en te verdelen.

- Parallel traject is de burgers informeren en inspireren, wat is het verdienmodel in de veranderende energiemarkt, van PV-panelen, slimme meters, elektrische auto's, laadpalen .
- Hernieuwbare energie is onderdeel van het stappenplan "renovatie"

Project cVPP | Community based virtual power plant.

- We begeleiden gemeenschappen, die zelf hernieuwbare energie willen opwekken en beheren. Met als doel een Virtual Power Plant uit te rollen, die community-based is, m.a.w. gedragen door een burgerinitiatief. Dergelijke bottom-up aanpak leidt tot een grotere participatie en invloed van de lokale gemeenschap en stimuleert bewustwording en publieke betrokkenheid in de energietransitie. cVPP (community based Virtual Power Plant) geeft een lokale gemeenschap dus de kans om te voorzien in de eigen energiebehoefte, en te experimenteren met de uitwisseling, opslag en management van de hernieuwbare energie.

In het project cVPP worden er drie cVPP's opgericht, één in België, in Nederland en in Ierland. Daarnaast worden er in elk land drie gemeenschappen begeleid in de opstart van een cVPP.

In België zijn dit co-housing BM Gummaar in Mechelen, gemeente Bonheiden en de energiecoöperatie Klimaan en Deurne samen met de energiecoöperatie ZuidtrAnt.

Methodieken:

- Droom-Durf-Doe traject (cVPP)
Gemeenschappen inspireren en begeleiden naar een stappenplan, hoe zij zelf lokaal energie kunnen opwekken en beheren.

Opleidingen:

- Training voor gemeenschappen/gemeenten naar cVPP (cVPP)

3. Circulariteit:

- [CHARM](#): circulair bouwen en renoveren bij sociale huisvesting
 - [URBCON](#): van afval naar beton
 - [C3PO](#): baanbrekend project rond 3D-printen in en met de bouwsector
 - ['t Centrum](#): bouw mee aan het eerste circulaire bedrijventerrein van België
 - [INDU-ZERO](#): digitalisering en automatisering van het renovatieproces (of de fabriek van de toekomst)
 - [Bouwen aan een Circulaire Kempen](#): circulaire innovatieve bedrijfsmodellen voor kmo's
 - [CBCI](#): voor een circulaire bio-gebaseerde bouwsector
 - [PROCIRC](#): aanbesteden als facilitator voor circulair bouwen
 - [Link2Innovate](#): grensoverschrijdende samenwerking tussen bedrijven voor startups met innovatie
-

Circulaire aanbesteding en bouwen:

- Kamp C wil laten zien wat Circulair Bouwen inhoudt, wat de opportuniteiten zijn voor de bouwsector en hoe dit concreet in praktijk te brengen is. Voor Kamp C steunt Circulair Bouwen op 7 pijlers: circulaire gebiedsontwikkeling, circulaire materiaalkeuze, circulaire businessmodellen, circulair ontwerpen (veranderingsgericht, toekomstbestendig...), circulair aanbesteden, het nieuwe werken en circulaire financieringsvormen.

Hier enkele projecten:

- Binnen Procirc gaan we openbare aanbesteders in 30 pilootprojecten ondersteunen in openbare aanbestedingen om het circulair te maken en de geleerde lessen wijd verspreiden. 't Centrum, het eerste circulaire kantoorgebouw in de Benelux, zal op Kamp C gebouwd worden en is één van deze pilootprojecten. Door zelf in het traject op kop te lopen kunnen we overheden zeer gericht gaan adviseren in de omschakeling naar een andere manier van aanbesteden.
- URBCON: In dit project willen we vooral gemeenten warm maken voor de alternatieven van standaard beton: er bestaan al wel wat mogelijkheden, verschillende partners in het project zijn er al hard mee bezig en dat willen we via onze pilot in 't Centrum duidelijk maken en een voorbeeld stellen voor onder andere de gemeenten.
- CBCI: Een beetje hetzelfde: er wordt onderzocht wat er reeds bestaat, wat de drempels zijn, er worden pilots gebouwd, ... en de bedoeling van het project is dat uiteindelijk alle info uit het project samengebracht wordt op Kamp C in een demo (ook een mobiele) om de resultaten en bevindingen naar buiten te brengen. Dus ook zeker interessant om de lokale overheden hierover te adviseren en te inspireren.

Renovatie en circulariteit:

- Circulariteit is een strategie om te renoveren. Zie voor meer uitleg de bijlage "Duurzaamheid en circulariteit".
- CHARM onderzoekt hoe je downcycling kunt voorkomen bij renovatie en nieuwbouw van sociale huurwoningen. Hiervoor zullen circulaire aanbestedingsprocedures voor de sociale huisvestingsmaatschappijen gecreëerd en geïmplementeerd worden.

Opleidingen:

- Training sessies Circulaire aanbesteding
- Masterclasses Circulair bouwen en aanbesteden

Innovatie in de (woning)bouw:

De bouw staat niet stil. Verschillende bouwtechnieken, duurzame materialen, innovatieve bouwwijzen zijn in ontwikkeling en in opmars, ook voor de woningbouw.

- C3PO | 3D-printen van gebouwen
- INDU-ZERO: digitalisering en automatisering van het renovatieproces (of de fabriek van de toekomst)
- CBCI: voor een circulaire biogebaseerde bouwsector
- URBCON: van afval naar beton